

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kuntatalouden ennustettavuuden haasteellisuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Anna-Kaisa Ikosen /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 132/2019 vp:

Mitä toimia hallitus aikoo toteuttaa, jotta kuntien verokehitystä heikentäneet tekniset seikat, verokorttiuudistus ja tulorekisteri, saadaan kuntoon mahdollisimman pian?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Valtiovarainministeriö pyysi elokuussa Verohallinnolta selvitystä tulorekisteri-ilmoittamisen ongelmista ja ennakonpidätysten tilityskertymän vajeesta. Verohallinto antoi selvityksen 23.8.2019. Selvityksen mukaan suurimman osan ennakoitua pienemmästä ennakonpidätyskertymästä selittävät vuoden 2019 alusta voimaan tulleet ennakoperintämenettelyn muutokset. Verohallinto ennakoii, että ennakonpidätystavan muutoksesta johtuva ero toteutuneen ja ennustetun ennakonpidätysten tilityskertymän välillä korjautuu pääosin loppuvuoden 2019 ja tammikuun 2020 veronsaajatilityksissä painottuen tammikuussa tilitettäviin joulukuun ennakonpidätyksiin. Syyskuun toteutunut tilityskertymä viittaa ennusteen ja tilitysten välisen kertymävajeen kasvun pysähtymiseen. Ero voi korjaantua myös pienempien ennakonpalautusten tai suurempien jäänösverojen muodossa sitä mukaa kun palautukset ja jäänösverot maksetaan vuonna 2020. Ennakonpidätystavan muutoksista johtuvassa ennakonpidätysten kertymän muutoksessa on lähtökohtaisesti kysymys siitä, että ennakonpidätykset kertyvät eri rytmissä kuin aikaisemmin. Muutosten takia veroja ei siis jää kertymättä.

Yleisesti ottaen ennakonpidätyksiä kertyy verovuoden aikana liikaa. Seurauksena ovat suuret verovelvollisille maksettavat ennakonpalautukset. Esimerkiksi verovuodelta 2017 verovelvollisille maksettiin ennakonpalautuksia noin kolme miljardia euroa. Ennakoperintämenettelyn muutosten tavoitteena on osaltaan ollut parantaa verokertymän oikea-aikaisuutta, jotta suuret veronpalautukset ja näistä johtuvat jälkikäteiset tilitysoikaisut pienenisivät.

Verohallinnon selvityksen mukaan tulorekisteri-ilmoittamiseen liittyvät ongelmat selittävät lisäksi osin pienentyntä ennakonpidätyskertymää. Puuttuvat ilmoitukset johtuvat Verohallinnon käsityksen mukaan pääosin palkkahallinnon ohjelmistojen ongelmista ilmoittaa tietoja tulorekisteriin. Ilmoittamisongelmat korjaantuvat sitä mukaa kun työnantajat saavat annettua puuttuvat ilmoitukset onnistuneesti tulorekisteriin. Tulorekisterissä itsessään ei ole havaittu merkittäviä teknisiä ongelmia, jotka selittäisivät pienentyntä ennakonpidätyskertymää.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 132/2019 vp

Valtiovarainministeriö seuraa tiiviisti yhdessä Verohallinnon kanssa ennakonpidätysten tilityskertymien kehitystä. Lisäksi ministeriö on selvittänyt tilannetta Suomen Kuntaliitolle yhdessä Verohallinnon kanssa. Näitä tapaamisia on tarkoitus jatkaa. Verohallinto myös jatkaa ennakonpidätyskertymän vajeeseen liittyvien syiden tarkempaa analysointia. Verohallinto on lisäksi tiedottanut verovelvollisia tarkistamaan verokorttinsa tulorajan. Tulorekisteri-ilmoittamisen ongelmien osalta Verohallinto on tehnyt aktiivista yhteistyötä ohjelmistotalojen kanssa ilmoittamisongelmien ratkaisemiseksi. Kuntien rahoitusaseman korjaamiseksi hallitus päätti budjettiriihessä 237 miljoonan euron kertaluonteisen valtionosuuden siirtämisestä ensi vuodelta tälle vuodelle.

Kirjallisen kysymyksen perusteluissa on mainittu Kuntaliiton kaupunkipolitiikan työryhmän kannanotto, jonka mukaan ennakonpidätysten tilitysten tulisi perustua ennusteisiin.

Verontilitysjärjestelmän tavoitteena tulisi olla se, että veronsaajat saavat mahdollisimman oikeat verotulot mahdollisimman reaaliaikaisesti. Veronsaaja-asemaan liittyy toisaalta riski siitä, että verotulot eivät kerry tasaisesti. Nykyisessä tilitysjärjestelmässä kaikki kertymäjakson aikana kertyneet verot tilitetään edelleen veronsaajille jako-osuuksien mukaan. Ennusteeseen perustuvassa tilitysjärjestelmässä ei sen sijaan tilitettäisi todellisia kertyneitä veroja, vaan ennusteeseen perustuva arvio ennakonpidätyskertymästä. Ennusteeseen perustuvat tilitykset todennäköisesti myös kasvattaisivat jälkikäteen tehtäviä tilitysten oikaisuja nykyjärjestelmään verrattuna, kun ennusteen mukaiset tilitykset tulisi täsmäyttää todellisuudessa kertyneisiin veroihin. Suuremmat jälkikäteiset oikaisut eivät parantaisi tilitysten ennustettavuutta, vaan voisivat päinvastoin heikentää sitä. Nykyisinkin kunnat ovat kokeneet suurista ennakonpalautuksista tai jako-osuuksien muutoksista johtuneet tilitysten oikaisut ongelmallisiksi. Esimerkiksi viime vuonna ennakonpalautuksia maksettiin verovelvollisille kaksi miljardia euroa enemmän kuin mitä verovelvollisille maksuunpantiin jäännösveroja. Nämä ennakonpalautukset vähennettiin veronsaajien tilityksistä.

Helsinki 14.10.2019

Valtiovarainministeri Mika Lintilä